

JAKUB DEML

MŮJ OČISTEC

.....

MARII CHUDOBVÉ

Smrt mé sestry byla mi oznámena tímto snem²

(ze 26. na 27. dubna 1910)

Velký hostinec. Generální vizitace. Biskup Huyn jest přítomen, ale není ho viděti. Rovina. Veliké zástupy lidí. Jest ona chvíle mezi nocí a dnem, kdy hvězdy začínají blednout. Na modrozeleném nebi svatá Eucharistie, větší než měsíc, sněhově bílá a svítící jak jitřenka; a takto:

Linie kříže a kruhu byly jedno a totéž, byly jako rozličné výrazy jednoho a téhož obličej; linie kruhu pohybovala se sama v sobě a týmž rytmem jako linie kříže; linie kříže pohybovala se živě a silně jako hrající proud; v těch liniích byl pohyb jako pohyb letící holubice, pohyb složitý, a jako pohyb přecházející meče. Kříž se víc a více úžil, až byl tak ostrý jako břitva. – Lidé věděli: *Kometa je tu!*

Nikdo již nespal ve vlastním smyslu slova a většina lidí byla venku, ale hostinec byl naplněn lidmi a slyšel jsem muže, který si přejel rukou čelo a pravil: „Není možno spát, je to z neurastenie!“ Slovo „neurastenie“ řekl s důrazem a jenom kvůli mně. Vypadal jak býk pohledem i hlavou mířící do země. A takové bylo mínění všeho lidu a většina těch, kteří stáli blízko hostince, byli velmi ospalí a všechno se chystalo na vizitaci a všichni si mysleli, že to vše jest naprosto *přirozené*, a proto dokonale *neškodné*, i napadlo mi a pozoroval jsem, že lidé svou *všecku* víru dali svým *přírodovědcům* a hlavní věcí nebylo nebe (na nebe se nikdo ani nedíval), nýbrž *vizitace*... A toho zjevení na obloze nepovažoval nikdo, nevyjímaje ani biskupa (on byl docela zaujat pompou svého vlastního zjevu – já ho viděl tajemně v chování a v tvářnosti lidu), za Velebnou Svátost čili za svatou Eucharistii, poněvadž i kometám připisovali evoluci. Protože všechna víra

byla v moci vědců, považovalo se za úkaz docela přirozený, že tato hvězda má podobu Hostie. Nikdo se tomu nedivil, nikdo nad tím nežasl a nikdo si toho nevšímal; a kdo si toho všiml, jako ten buržoa s býčí hlavou a s pohledem do země obráceným, rozdurdil se a hned to vykládal přirozeně, například předrážděním nervů.

Propast mého rodiště³

(Duben 1911)

Bylo to večer za soumraku, na náměstí v mém rodišti. Byla tam propast, z níž vycházelo magické světlo. Pravím magické, neb to nebylo světlo sluneční ani měsíční, vůbec ne nadzemské, nýbrž spíše takové, jaké si *představuji* ve Věličce. Tato propast byla buďto bezedná, anebo jako bezedná. Ba, jako by tam bylo nekonečné království... V tom království žily bytosti duchové, strašné, které vládly jenom tomu, co tam padlo... Bytosti, kterých jsem neviděl, ale o kterých jsem si, bohužel, mohl učiniti velmi určitou představu: co do jejich velikosti a moci a zloby. Poněvadž těla jejich jsem neviděl – znáte Maeterlinckovo drama *Smrt Tintagilova*...? Vražda úkladná jest hroznější než jiná vražda. Vražedníkovu zakuklení zdvojnásobuje muka vražděného. A je-li toto zakuklení *mlčením* a má-li dílo vraždy *několik odborníků* (například tolik odborníků, kolik jest údův a ústrojů v jednom lidském těle) a mimoto *tolik divákův* (rovněž mlčících!), kolik jest jich *nevýprosne ustanoveno* pro jeden obzor (podzemní) – můžeme si poněkud představit hrůzu a strašlivost takových muk..., zvláště je-li *oběť* na těch místech a v onom magickém světle vzácností tak *drahocennou* (ohledně věčné nudy), jak se zdála krůpěj vody onomu evangelickému bohatci v pekle.

Měla jste na sobě, tuším, ony šaty jako posledně, modravé. Tato barva, vzpomínám si, odpovídala jaksi onomu divnému světlu, odraženému na stěnách propasti. Tato modř, porozjímám-li ji, ne nepodobá se ocelovému krunýři, a teprve v této chvíli chápu, proč ji Církev zvolila pro Advent a Půst... Arciž, Církev byla přitom doufanlivá a přidala do ní sloučením trochu červeně...

Vaše barva, tak *přiléhající* k duši a tělu – teď to chápu – byla dobře volena.

Dvakráte vrhla jste se do této propasti: za večerního soumraku, před našima očima (kromě slečny L., Vám známé, byli přítomni jen ještě moji příbuzní), a jako byste v nekonečné

hloubce onoho příšerného světla byla dopadla na něco pružného: za chvíli byla jste zas nahoře, tj. na okraji propasti. Ač jste vůbec nepromluvila, vrátila jste se ještě mlčenlivější a na duši i na těle ještě útlejší, a co jest mi teď divno: nikdo z nás neoptal se Vás, proč to děláte...

Ale když jste se vyhoupla na povrch z hlubin podruhé, usedla jste na okraj propasti, který byl z drnu zeleného a vyčníval nad zem jen asi po pás – usedla jste, jako paní sedají na koně, a sklonivši se nad propast, pohlédla jste na nás, ale tak, jako byste nehleděla tolik ven jako dovnitř, tedy ne tak na nás, jako na Sebe – a toto Vaše naklonění a tento Váš tajemný pohled říkaly: „Nevím; jsem, tuším, vyčerpána.“ Kdybych si to byl uvědomil, byl bych asi pochopil, co to jest, vyčerpání vůli duše i těla.

Na Vaše naklonění a na Váš pohled nikdo jsme Vám neodpověděli (také jsme nebyli příliš blízko u Vás, ale já byl nejbližší), ba kdyby bylo bývalo pokdy, abych se Vás byl mohl na něco zeptati, byl bych se bezpochyby otázel, je-li snad ještě něco jiného důvodem Vaší statečnosti nežli Vaše statečnost, anebo hloubka této propasti... Musím říci⁴ hloubka této propasti a nemohu říci statečnost, poněvadž Vaše činy a Vaše způsoby tolik byly *Vám podobny* a tolik byly vzezřením *hrdinství*, že se už napřed zdálo marným na příčinu *zevnější* Vašeho jednání se tázati... Jako byste skákala do tohoto strašného světla jen a jen z rozkoše hloubky a nebezpečství. Pravím *jako by*, neb z řečeného pohledu Vašeho vyčetl jsem sám v sobě tuto prosbu děsuplnou: „Tedy mne neušetříš?“ „– – –“. Já vůbec neodpověděl! A tu Vy – ach, jak to dosud vidím! – *stoupla*⁵ jste na tom místě, kde jste sotva několik vteřin byla odpočívala, a stoupnuvši (zcela v sebe pohřížená –: snad aby se to nikoho jiného netýkalo?), skočila jste dolů potřetí...

V té chvíli, kdy se zrodila moje úzkost o Vás, tj. v té chvíli, *když jsem Vás již nečekal* (neb jste měla být už zase navrchu!): jako by všichni zmizeli a já přiskočil k propasti, a z největší hloubi její ozval se ke mně hlas:

„POMOC! POMOC! POMOC!“

Tento Váš hlas byl tak srdceryvný, tak úzkostný, tak vysoký a mocný, jako by se v něm byla vtělila všechna bolest hudby... A jako by všechna hudba byla se proměnila v jediný výkřik... A jako by tento výkřik tryskal z proklátého srdce, dokud nevykrvácí...

Ó, co dělati s tím tělem!!⁶